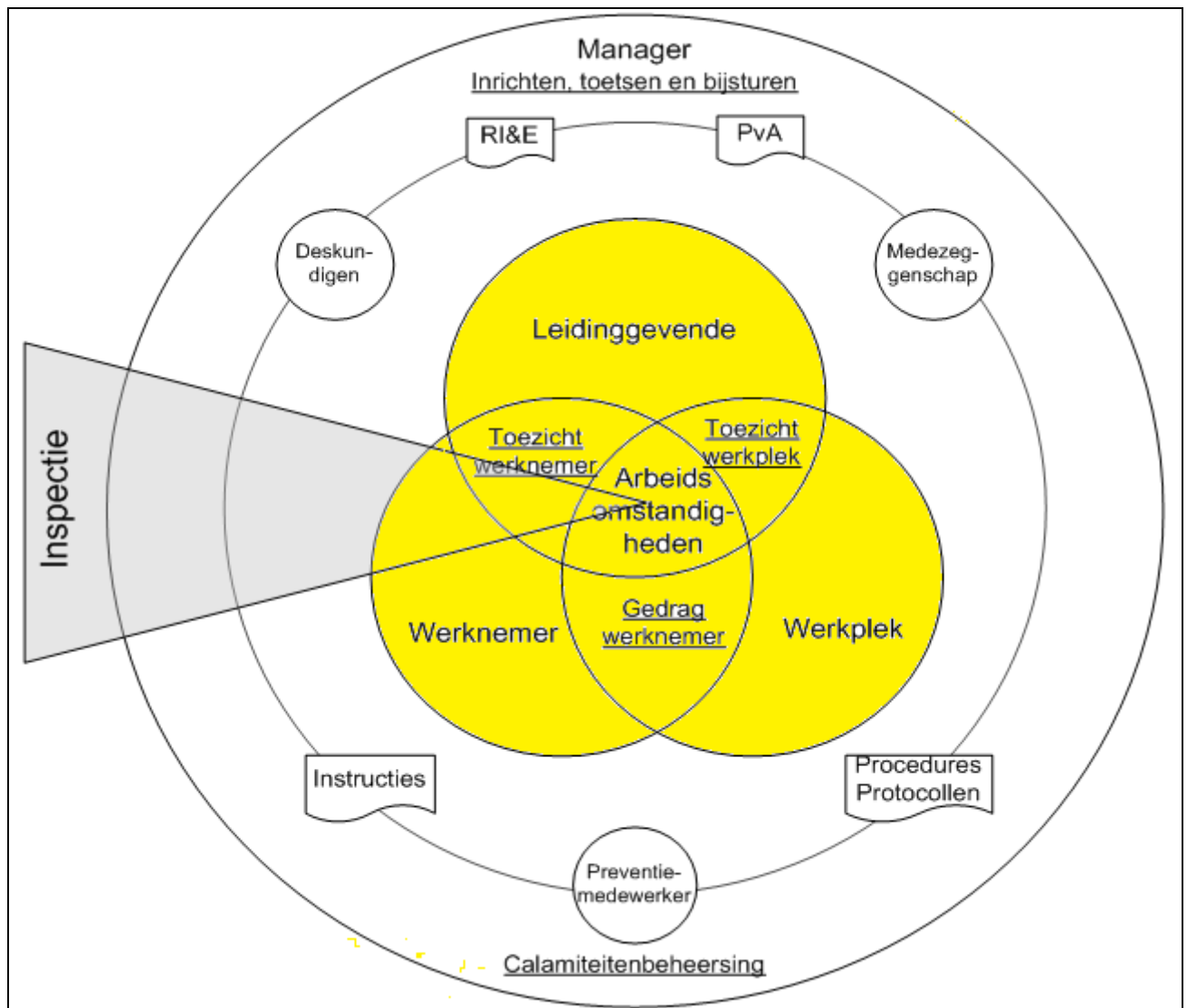


# Basisinspectiemodule

## Arbozorg: VOeT (Voorlichting, Onderricht en Toezicht)



Deze **BasisInspectieModule** (BIM) is opgesteld aan de hand van de stand van de wetenschap en professionele dienstverlening en is geschreven voor intern gebruik door de InspectieSZW. Verder is de in deze BIM beschreven werkwijze algemeen omschreven. Inspecteurs kunnen op grond van de aangetroffen situatie in een bedrijf afwijken van de hier beschreven werkwijze.

## Basis Inspectiemodule Arbozorg: VOeT

### **Toepassingsgebied:**

Deze basis-inspectiemodule (BIM) is toepasbaar in alle organisaties waar de Arbowet van toepassing is. Deze BIM werkt een aantal vragen uit de BIM "Arbozorg in herinspecties" verder uit, maar is ook toepasbaar bij initiële inspecties waar VOeT een inspectieonderwerp is. Middels deelvragen wordt aangegeven wat de achtereenvolgende onderzoeksstappen (de zogenaamde "opschakelstappen") zijn op inspectievragen inzake:

- doeltreffende voorlichting en onderricht ("V&G-gedrag werknemers"),
- toezicht op naleving veilige/gezonde werkmethoden door werknemers,
- controlesystemen arbeidsplaatsen en –middelen ("toezicht werkplek")

De BIM is met name van toepassing bij herinspecties, maar kan afhankelijk van de keuze van de projectleider ook in andere fasen worden ingezet.

### **Ontwikkeld door:**

Expertisecentrum, Vakgroep Certificatie en Arbeid & Organisatie

### **Datum goedkeuring en geldigheidsduur:**

Datum goedkeuring MT Arbo: 1 september 2015.

Deze basis-inspectiemodule is geldig totdat wijzigingen in de regelgeving of stand van de wetenschap bijstelling noodzakelijk maken.

## Inspectievragen

1. **Is er een overtreding op de arbeidsplaats geconstateerd?**
2. **Was er sprake van a) onveilig werknemersgedrag of b) een onveilige werkplek?**

### **Ad a) Veilig- & Gezond-werknemersgedrag**

- Hoeveel werknemers gezien die zich niet aan de veilige werkvoorschriften houden?
- Welk onveilig handelen of nalaten betrof het?
- Welke PBM'en zijn afwezig/niet voorhanden of duidelijk lang niet gebruikt?
- Zijn er voorschriften/pictogrammen etc. te zien die genegeerd worden?

### **Ad b) Fysieke werkplek**

- Hoeveel arbeidsmiddelen of arbeidsplaatsen waren fysiek niet in orde (bijv. afscherming, constructie, indeling, opstelling, ruimte)?
- Wat was er niet in orde?

### **Dus: hoeveel ad a) en hoeveel ad b) niet in orde en dus onvoldoende?**

- Hoe ernstiger een waarneming op a) of b) of hoe meer in aantal, hoe duidelijker er sprake is van structureel onvoldoende V&G-gedrag of onvoldoende fysieke werkplek.

3. **Wat zijn de oorzaken van a) onveilig/ongezond werknemersgedrag of b) een onveilige werkplek?**

### **Ad a) 1. Voorlichting & Onderricht**

- Is de werknemer op de hoogte van de risico's en/of gevaren die de betreffende werkzaamheden met zich meebrengen?
- Is de werknemer op de hoogte van de maatregelen die genomen moeten worden om het risico of gevaar te voorkomen?
- Weet de werknemer hoe hij zijn werkzaamheden veilig kan verrichten (wat hij dan moet doen)?
- Heeft de medewerker voorlichting gekregen over de risico's en maatregelen?
- Hoe (wijze waarop) en hoe vaak (frequentie) heeft deze voorlichting plaatsgevonden?
- Kan de werknemer (voldoende en juiste) maatregelen treffen?

### **Ad a) 2. Toezicht V&G-gedrag**

- Door wie en op welke wijze wordt toezicht gehouden?
- Is de toezichthouder op de hoogte van de risico's en/of gevaren die de betreffende werkzaamheden met zich meebrengen?
- Is de toezichthouder op de hoogte van de maatregelen die genomen moeten worden om het risico of gevaar te voorkomen?
- Heeft de toezichthouder voorlichting gekregen over de risico's en maatregelen?
- Hoe (wijze waarop) en hoe vaak (frequentie) heeft deze voorlichting plaatsgevonden?
- Kan de toezichthouder (voldoende en juiste) maatregelen treffen?
- Hoe frequent/consequent vindt het toezicht plaats?
- Spreekt de toezichthouder de medewerkers aan op onveilig/ongezond gedrag (corrigeren en/of informeren)?
- Is er een sanctiebeleid voor medewerkers die zich niet aan de veiligheidsregels houden?

### **Ad b) Toezicht werkplek**

- Bovenstaande vragen over Toezicht V&G-gedrag zijn hier ook van toepassing plus:
- Worden arbeidsplaatsen en arbeidsmiddelen periodiek gekeurd en onderhouden?
- Wordt hier een registratie van bijgehouden?
- Worden werkplekken periodiek en systematisch gecontroleerd?
- Is hier een specifieke methodiek/systeem voor (op schrift)?
- Worden op basis hiervan maatregelen genomen (voorbeelden)?
- Worden maatregelen teruggekoppeld aan werkgever/werknemers?

## WERKWIJZE INSPECTEREN OP VOeT

### Opschakelen naar VOeT vanuit werkplek (zie opschakelmatrix in bijlage 1)

In deze module gaat het over het inspecteren op voorlichting, onderricht en toezicht (VOeT) in relatie tot de overtreding. De tekortkoming op de werkplek en/of op veilig gedrag is reden om te inspecteren op VOeT. Zodra op de arbeidsplaats een overtreding wordt geconstateerd (**stap 1** in de Matrix Systeeminspectie) wordt dus tevens onderzocht of onvoldoende veilig en gezond werknemersgedrag aan deze overtreding ten grondslag ligt. (**Stap 2** in de Matrix.) Vervolgens wordt onderzocht of onvoldoende voorlichting, onderricht en/of toezicht er (mede) toe geleid hebben dat de tekortkoming kon ontstaan. Is onvoldoende VOeT aan de orde dan wordt ook onderzocht wat daar de reden van is. Bijvoorbeeld dat risico's en maatregelen onvoldoende bekend zijn of dat de frequentie onvoldoende passend is (**Stap 3** in de Matrix.) Dit betekent dat wordt nagegaan wat de onderliggende oorzaken van de overtreding zijn.

Het kan hierbij noodzakelijk zijn om nog verder naar de organisatie van het toezicht te kijken (**stap 4** in de Matrix). Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als er meerdere overtredingen worden geconstateerd op verschillende niveau's van het arbeidsomstandighedenbeleid, dus als er sprake is van overtredingen op de werkplek en op VOeT en op de RI&E. In dat geval kunnen er tekortkomingen zijn op het gebied van inrichten en toetsen van het beleid van de werkgever. Met betrekking tot het inspecteren op inrichten en toetsen van het arbobeleid op systeemniveau (stap 4 in de Matrix) wordt een aparte BIM ontwikkeld.

### VOeT onderzoeken op elk niveau in de organisatie (zie topickaart in bijlage 2)

Voor het onderzoeken van tekortkomingen op het gebied van Arbozorg bestaat een overzicht met topics. In deze "topickaart" zijn de topics die relevant zijn voor het onderzoek naar VOeT geel gekleurd. Deze topics geven in stappen aan op welke punten opgeschakeld kan worden van een tekortkoming op de werkplek naar voorlichting, onderricht en toezicht. In de topics komen de hierboven genoemde inspectievragen weer terug. De topickaart geeft aan op welk niveau in de organisatie (medewerker, leidinggevende/toezichthouder, manager/werkgever) welke vragen gesteld kunnen worden.

## HANDHAVEN OP VOeT

Omdat het bij een overtreding op VOeT gaat om onvoldoende invulling van doelvoorschriften (bv. het geven van onvoldoende "doeltreffende" voorlichting en onderricht) wordt in de regel gehandhaafd door middel van een eis tot naleving. Alléén wanneer de geïnspecteerde organisatie deel uitmaakt van een sector waarvoor een positief getoetste arbocatalogus op het onderwerp VOeT van toepassing is, kan er gehandhaafd worden door middel van een waarschuwing op VOeT. Dit is zelden het geval en dient dan in het projectplan onderbouwd te zijn.

Bij handhaving op VOeT is het belangrijk erop te letten dat bij bewijsmateriaal verkregen uit gesprekken met werknemers aan bronvermelding moet worden gedaan. Dit betekent dat de namen, geboortedata en functies van de gesproken werknemers in I-net en, in het geval van een boeterapport, in de handhavingscorrespondentie vermeld moeten worden.

## Wettelijke grondslag

Deze Basis Inspectie Module is gebaseerd op de volgende artikelen:

De artikelen 3 en 8 van de Arbeidomstandighedenwet en de artikelen 3.2, 7.4a en 7.5 van het Arbeidomstandighedenbesluit.

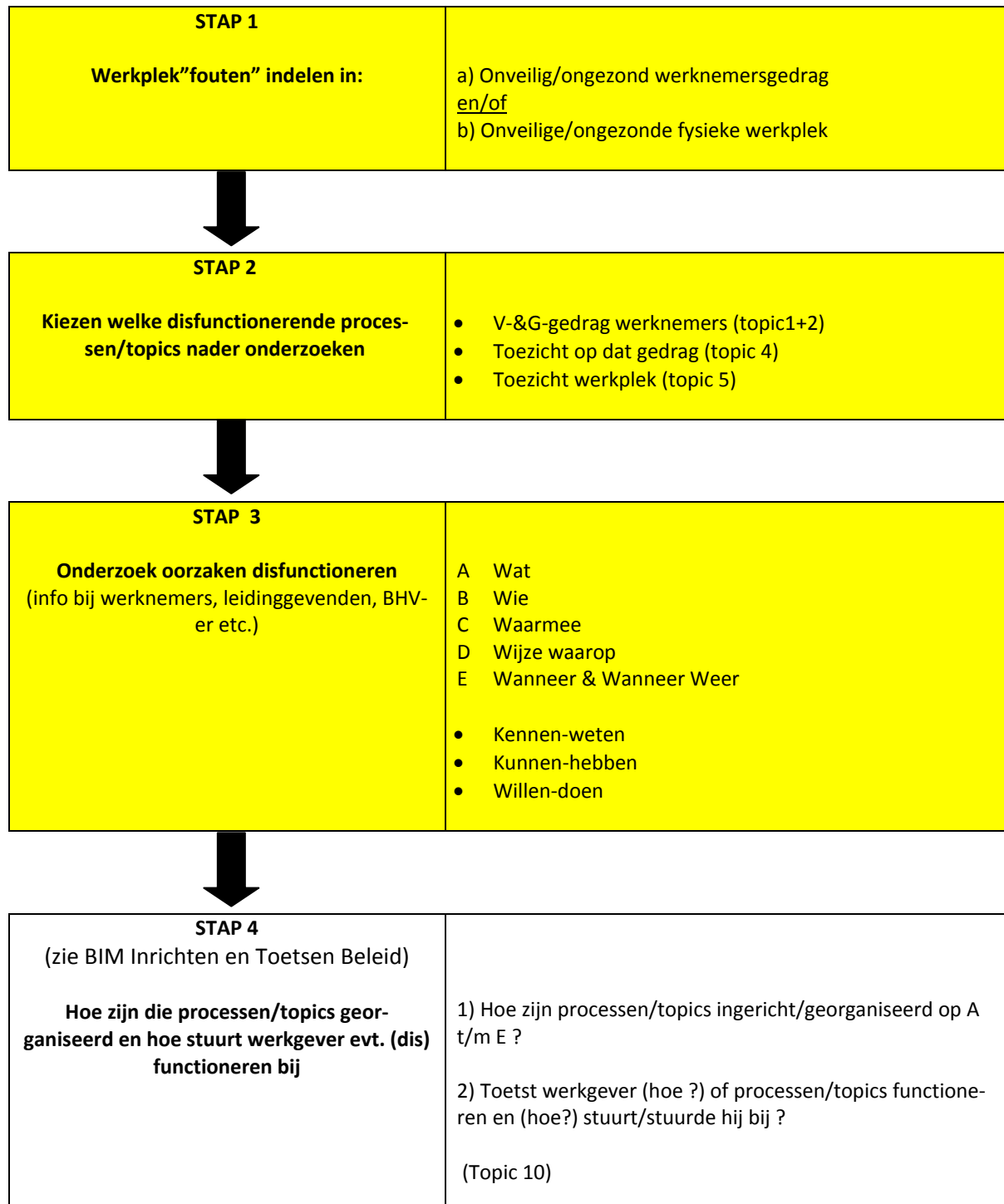
Gevaar / risico	Feitnr.	Omschrijving	Type	Instrument
<b>VOeT</b>	W080101	Geen doeltreffende informatie verstrekken aan werknemers over werkzaamheden, risico's en maatregelen.	OO	Eis
	W080201	Geen doeltreffend onderricht over arbeidsomstandigheden.	OO	Eis
	W080301	Geen informatie over doel en werking PBM'en en beveiligingen.	OO	Eis
	W080401	Toezicht op naleving instructies en voorschriften ter voorkoming van risico's en op juist gebruik PBM's.	ODB*	Eis
<b>Toezicht arbeidsplaats</b>	B30020201	Geen regelmatige controle van de aanwezige veiligheidsvoorzieningen en maatregelen op arbeidsplaatsen.	OO	Eis
	B30020301	Geconstateerde gebreken worden niet zo snel mogelijk hersteld.	OO	Eis
<b>Toezicht arbeidsmiddel</b>	B7004a301	Zo dikwijls als nodig keuren en zo nodig beproeven van een arbeidsmiddel dat onderhevig is aan verslechtering.	OO	Eis
	B70050101	Er zijn geen adequate maatregelen genomen omtrent het onderhoud van de machine.	OO	Eis
<b>Inrichten, toetsen en bijsturen arbo-beleid</b>	W030301	Verdelen van bevoegdheden en verantwoordelijkheden aan daartoe bekwame werknemers.	OO	Eis
	W030401	Arbobeleid regelmatig toetsen en aanpassen aan ervaringen.	OO	Eis

\*Hoewel artikel 8 lid 4 Arbowet als een ODB is aangemerkt in de beleidsregel boeteoplegging Arbeidomstandighedenwetgeving, is er in deze BIM gekozen om op dit artikel middels een eis te handhaven.

**N.B.:** Als er een positief getoetste Arbocatalogus is met concreet uitgewerkte maatregelen, dan wordt er een waarschuwing geschreven i.p.v. een eis.

## Bijlage 1 De Opschakelmatrix

### MATRIX INHOUD OPSCHAKELSTAPPEN SYSTEEMINSPECTIE



## Bijlage 2 De Topickaart

De topickaart is een hulpmiddel bij het voeren van korte gesprekken tijdens de werkplekrongang met werknemers en leidinggevend(en)/toezichthouders. Met behulp hiervan wordt per topic de score bepaald. De topics die relevant zijn voor VOeT zijn geel gearceerd. Aansluitend wordt met de werkgever/manager gesproken. Bij sommige topics kan het zo zijn dat ze zowel op een "bullet" onder de streep als op een bullet boven de streep scoren. Deze topics scoren dan toch onvoldoende. Bv. Topic 1: Er bleek structureel voorlichting te zijn (bv in de vorm van toolbox), maar de werknemer wist toch onvoldoende van de gevaren. In dat geval is de voorlichting onvoldoende "doeltreffend" geweest.

### TOPICKAART BASISINSPECTIEMODEL ARBOZORG: VOeT

#### Informatie bij werknemer(s)

<b>Topic 1 Voorlichting (kennen-weten)</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Weet niet van gevaren of maatregelen.</li> <li>• Weet onvoldoende van gevaren.</li> <li>• Weet onvoldoende van maatregelen.</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Blijkt te zijn voorgelicht over gevaren en maatregelen.</li> <li>• Er is structureel voorlichting.</li> </ul>			
slecht	matig	redelijk	goed

<b>Topic 2 Onderricht (kunnen-doen)</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kan geen maatregel treffen.</li> <li>• Kan onvoldoende maatregelen treffen.</li> <li>• Kan maatregelen treffen, maar treft ze niet.</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Treft de juiste maatregelen.</li> <li>• Er is structureel onderricht.</li> </ul>			
slecht	matig	redelijk	goed

<b>Topic 3 Controle-vragen i.r.t. toezicht</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Weet niet wie toezicht moet houden.</li> <li>• Weet wie, maar ziet hen (bijna) nooit.</li> <li>• Trekt zich niets van toezicht aan.</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Er is toezicht met ad hoc info.</li> <li>• Er is structureel toezicht, info, en optreden.</li> </ul>			
Geen score, alleen info voor topic 4			

#### Informatie bij leidinggevende(n)

<b>Topic 4 Toezicht gedrag werknemer</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kennis/kunde: hier ook topic 1+2.</li> <li>• Vindt het niet zijn taak.</li> <li>• Weet dat het moet, maar doet het niet.</li> <li>• Houdt niet consequent toezicht.</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Houdt toezicht en corrigeert.</li> <li>• Houdt toezicht, corrigeert en informeert.</li> </ul>			
slecht	matig	redelijk	goed

<b>Topic 5 Toezicht werkplek: plaats / middel</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kennis/kunde: hier ook topic 1+2.</li> <li>• Vindt het niet zijn taak.</li> <li>• Weet dat het moet, maar doet het niet.</li> <li>• Houdt niet consequent toezicht.</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Controleert periodiek/systematisch wp.</li> <li>• Controleert en koppelt terug aan WN.</li> </ul>			
slecht	matig	redelijk	goed

<b>Topic 6 Controlevragen irt toets beleid</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bespreekt V&amp;G-gedrag werknemers niet met manager.</li> <li>• Bespreekt onveilige werkplekken niet.</li> <li>• Bespreekt resultaten toezicht niet.</li> <li>• Geen regelmatig arbo overleg.</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Regelmatig overleg over VO&amp;T/Arbozorg met manager.</li> </ul>			
Geen score, alleen info voor topic 10			

#### Informatie bij werkgever/manager

<b>Topic 7 RI&amp;E en PvA controle</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Er is geen RI&amp;E</li> <li>• Er is een onvolledige RI&amp;E</li> <li>• Geen PvA of onvolledig PvA</li> <li>• De RI&amp;E/PvA is niet actueel</li> <li>• De RI&amp;E is onterecht niet getoetst</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Er is een volledige RI&amp;E/ PvA</li> <li>• RI&amp;E is basis voor beleid</li> </ul>			
slecht	matig	redelijk	goed

<b>Topic 8 Preventiemedewerker controle</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Er is geen interne deskundige</li> <li>• In de RI&amp;E is niets opgenomen</li> <li>• Deskundigheid etc. is onvoldoende</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Deskundigheid is georganiseerd</li> <li>• Deskundigheid is goed geregeld</li> </ul>			
slecht	matig	redelijk	goed

<b>Topic 9 BHV / Calamiteitenbeheersing</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Er is geen BHV</li> <li>• Onvoldoende BHV'ers</li> <li>• Opleiding en oefening onvoldoende</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• BHV organisatie operationeel</li> <li>• Er wordt gewerkt volgens een actueel BHV plan</li> </ul>			
slecht	matig	redelijk	goed

<b>Topic 10 Toetsen Beleid</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Arbo(zorg) nooit management discussie</li> <li>• Daar is de leidinggevende/lijn verantwoordelijk voor</li> <li>• Komt weleens ter sprake.</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Arbo(zorg) staat periodiek op agenda managementoverleg.</li> <li>• Weet inhoudelijk van stand van zaken Arbo(zorg)</li> </ul>			
slecht	matig	redelijk	goed

